

Finansklagenemnda Bank

Avgjørelse FinKN 2023-715

2.10.2023

Sparebanken Møre

Bank sin kompetanse

Erstatningskrav – spørsmål om litispensens og Finansklagenemndas kompetanse til å behandle saken.

Klager og hennes tidligere ektefelle hadde opptatt lån til kjøp av et gårdsbruk og buskap. Lånene var sikret med pant i gårdsbruket og i landbruksløsøre (i det vesentlige buskapen). Etter samlivsbrudd flyttet den tidligere ektefellen til utlandet med buskapen, og låneavtalene ble misligholdt og oppsagt. Gårdsbruket ble solgt på tvangssalg, og foretaket fikk etter begjæring utleggspant i to ubebygde hyttetomter som klager og den tidligere ektefellen eide. Klager anførte at foretaket ikke hadde oppfylt sitt profesjonsansvar og krevde erstatning. Foretaket anførte at saken måtte avvises fra behandling på grunn av litispensens. For øvrig bestred foretaket at det hadde opptrådt ansvarsbetingende. Saken ble ikke tatt til behandling av Finansklagenemnda.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: ca. kr 580 000.

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmålet om hvorvidt foretaket har opptrådt ansvarsbetingende og i tilfelle om klager har et krav på erstatning. Saken reiser i første omgang spørsmålet om hvorvidt Finansklagenemnda må avvise saken fra behandling.

Klager og hennes tidligere ektefelle hadde to lån hos foretaket, ett til kjøp av et gårdsbruk og ett til kjøp av buskap. Lånene var sikret med pant i henholdsvis gårdsbruket og i landbruksløsøre (i hovedsak buskapen). Klager og den tidligere ektefellen eide i tillegg to ubebygde hyttetomter. Disse var ikke pantsatt.

Etter samlivsbrudd tok den tidligere ektefellen buskapen med seg og flyttet til utlandet. Låneavtalene ble misligholdt og oppsagt til full innfrielse i mai 2020. Foretaket har i brev til låntakerne den 20.5.20 opplyst at lånet som var opptatt til kjøp av buskap var brakt til førtidig forfall fordi pantet (landbruksløsøre) var flyttet ut av Norge. Låntakerne ble informert om at eventuell videreføring av låneavtalen var betinget av at de stilte annen pantesikkerhet og betalte minst 50 % av salgsbeløpet som avdrag på lånet ved et eventuelt salg av buskapen.

Låntakerne stilte ikke ny sikkerhet for lånet som var sikret i landbruksløsøre. De betalte heller ikke på lånene. Lånene ble overført til inkasso for innfordring. I betalingsoppfordringer pr. september 2020 er saldo på lånene opplyst å være henholdsvis kr 1 902 462 og kr 1 169 379.

Gårdseiendommen ble senere solgt på tvangssalg etter begjæring av foretaket. Foretaket begjærte utlegg og fikk utleggspant i de to ubebygde hyttetomtene, hvoretter det har blitt begjært tvangssalg av tomtene. Det er i april 2023 kommet et bud på den ene tomten, som ifølge foretaket antas å bli stadfestet.

Klager har anført at hun har lidt et økonomisk tap som hun holder foretaket ansvarlig for. Nemnda har kompetanse til å behandle saken. Foretaket har ikke gitt henne forsvarlig rådgivning og oppfølging, og har ikke oppfylt sitt profesjonsansvar. Klager hadde varslet gjentatte ganger om den tidligere ektefellens planer om å flytte buskapen ut av Norge. Hun hadde ikke samtykket til ektefellens disponering over buskapen. Det var kritikkverdig av foretaket å godta flyttingen av buskapen til utlandet mot at ektefellen nedbetalte på lånet etter salg av buskapen. Foretaket har ved sin handlemåte utløst et unødig tvangssalg av gården og utleggspant og tvangssalg av hyttetomtene. Det er uansett urimelig å fastholde klagers solidaransvar for det totale gjeldskravet. Klager har tilbudt seg å betale sin halvdel av gjelden mot at hun blir fritatt for solidaransvaret som medlåntaker.

Klager har lidt et økonomisk tap på kr 580 553 med tillegg av forsinkelsesrente som hun krever at foretaket dekker. Tapet tilsvarer verdien av hennes halvdel av hyttetomtene som foretaket har tatt utleggspant i. Subsidiært krever hun dekket de unødvendige kostnadene som har påløpt som følge av tvangssalg av gården og den prisreduserende effekten et tvangssalg har i forhold til et frivillig salg. Kravet til årsakssammenheng er oppfylt. Tapet er en direkte følge av at foretaket ikke gjorde noe for å stoppe den tidligere ektefellens planer, men istedenfor tok pant i klagers formuesgoder.

Nemnda kan behandle saken. Erstatningskravet, som nemnda skal ta stilling til, er ikke samme sak som sakene om tvangssalg og utlegg. Det er bare en sak som gjelder samme tvistegjenstand som kan avvises på grunnlag av litispensens, jf. tvisteloven § 18-1. Vedtektene til nemnda kan ikke strekke seg ut over tvistelovens regler om litispensens. Det vil i tilfelle være i strid med EUs rådsdirektiv 2013/11/EV (ATF-direktivet) artikkel 5. Vedtektene må tolkes slik at det ikke er motstrid. Det innebærer at nemnda ikke kan avvise krav ut over litispensensreglene i tvisteloven og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14.

Finansforetaket har anført at saken må avvises fra behandling i Finansklagenemnda. Saken er og har vært under behandling i domstol. Det erstatningskravet som klager har fremsatt har slik sammenheng med lånene som har vært til behandling ved namsmyndighetene i anledning tvangssalg og utleggsforretninger, at saken for nemnda må avvises. Klager har ikke fremsatt innvendinger i forbindelse med tvangssalgprosessen.

Det er ikke riktig, som anført av klager, at namsmannen og tingretten ikke kunne behandle det fremsatte erstatningskravet. Det vises til tvangssalgsloven § 4-2. Det vises også til nemndas avgjørelse 2018-145. Der la nemnda til grunn at et forhold som ikke var påberopt for tingretten ikke gir klageren rett til å få dette spørsmålet behandlet av nemnda.

For øvrig er det ikke grunnlag for det erstatningskravet som klager har fremsatt. Foretaket har behandlet låneengasjementene på forsvarlig vis. Det hadde ikke samtykket til at buskapen ble flyttet ut av Norge, men satt betingelser om alternativt sikkerhet og delvis nedbetaling av gjelden. Betingelsene ble ikke oppfylt. Foretaket hadde oppfordret låntakerne til å selge gården frivillig via megler for å oppnå bedre pris.

Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Saken har sitt utspring i to lån i finansforetaket med ektefellene som solidarisk ansvarlige skyldnere. Lånene ble gitt til finansiering av kjøp av gårdsbruket og kjøp av buskapen. Lånene ble gitt med sikkerhet i gårdsbruket og i buskapen som landbruksløsøre. Klagen gjelder særlig finansforetakets opptreden i forbindelse med lånet med sikkerhet i buskapen.

Drift av gårdsbruk er næringsvirksomhet. Det er opplyst at ektemannen organiserte sin del av gårdsdriften i enkeltpersonforetak, mens klageren ikke gjorde det. Klageren var medeier i

buskapen, som i sin helhet er betraktet som landbruksløst ved låneopptaket og sikkerhetsstillelsen. Hun var ansvarlig for lånene på linje med ektemannen. Lånene må regnes som lån i næring også for klageren.

Det følger av vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 1.4 at nemnda behandler klage fra forbruker. Med forbruker menes fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet. Ettersom klageren ikke opptrer som forbruker i klagesaken, kan saken ikke tas til behandling av nemnda.

Nemnda nevner for ordens skyld at spørsmålet om forbrukerforhold eller næring har vært et tema under saksforberedelsen. Finansforetaket opplyser at klageren i lånedokumentasjonen er ansett som forbruker. Det er ikke avgjørende for nemndas adgang til å behandle saken. Selv om partene skulle være enige om at tvisten står mellom forbruker og finansforetak, kan nemnda ikke ta saken til behandling dersom opplysningene viser noe annet.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Banks konklusjon

Saken tas ikke til behandling av Finansklagenemnda.

Ved behandlingen deltok Trygve Bergsåker (leder), Monica Ervik (bransjerepresentant) og Bodil Kristoffersen (forbrukerrepresentant).